

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

DANTEJEVE LEGENDE

Med mitom in zgodovino na obmejnem območju

Italija / Slovenija

Dvodnevni izlet

Trajanje: 2 dni**POTEK:**

1. dan: Tolmin (Slovenija) → San Daniele del Friuli (po izbiri) → Tolmeč → Prampero (Italija)
2. dan: projekti literarnega turizma – podgorsko območje in okolica Pordenona (3 izbire)

Tema: od Dantejevih legend ob meji do povezane mreže literarnega turizma v Furlaniji - Julijski krajini

KRAJŠI OPIS POTI

Predvidena pot ponuja možnost odkrivanja čarobnosti Dantejevih legend na obmejnem območju med Italijo in Slovenijo. Prvi dan si boste lahko po prihodu v Tolmin v njegovi bližini ogledali Tolminska korita z Zadlaško jamo (znano tudi kot Dantejeva jama). V Tolminskem muzeju hranijo Dantejev doprski kip, ki ga je izdelal Mario Moschi (1929). Na drugi strani meje v kraju San Daniele del Friuli je v knjižnici Guarneriana na ogled znani Fontaninijev kodeks. Tolmeč, osrednje mesto Karnije in partner v Interregovem projektu DANTE, je kraj, iz katerega izvira znameniti Dantejev zapis v furlanščini »*Ce fastu?*«. Pot se zaključi z ogledom gradu Prampero v kraju Magnano in Riviera, ki varuje legendo o Dantejevi noči v tisočletnem gradu. Naslednji dan je namenjen projektom na temo literarnega turizma. Na voljo so tri alternative: gorska pot z naslovom *Od Arzina do Celline (Dall'Arzino al Cellina)*; druga izbira ima naslov *Avtorski sprehodi (Passeggiate d'Autore)*, v spremstvu živečih avtorjev; tretja izbira z literarnim projektom *Torrate di Chions* pa vodi po Pasolinijevih poteh v San Vito al Tagliamento.

1. DAN — TOLMIN → TOLMEČ → PRAMPERO

PROGRAM – 1. DAN

Prihod v Tolmin (Slovenija)

Tolminska korita in vhod v jamo

Dantejeva jama

Tolminski muzej: Dantejev doprski kip in stalna razstava

Prečkanje meje z Italijo

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

1

www.ita-slo.eu/dante

DANTE Project

Interreg Italia – Slovenia DANTE

Prihod v Tolmeč: Karnijski muzej in staro mestno jedro
Srednjeveški stolp Picotta in ulica Oscura
Grad Prampero v kraju Magnano in Riviera
Nočitev

SLOVENIJA

Dantejeva jama v Tolminu

Tolminska korita, Tolmin, Slovenija

Lokacija: Tolminska korita, dostop iz centra Tolmina (približno 2 km)

Urniki: april-oktober: 8:00–20:00 | november-marec: omejen dostop

Vstopnina: odrasli 7 EUR | karta s popustom 5 EUR | otroci do 6 let brezplačno

Dostopnost: težje dostopno – stopnice in zahtevna pot v naravi

Informacije: dolina-soce.com/tolmin-gorges

Legenda pripoveduje, da je veliki pesnik obiskal te soteske in korita. Najstarejša omemba Dantejevega obiska v teh krajih je v geografskem delu *Cosmographia* avtorja Enee Silvia Piccolomini (1457). Nemški literarni zgodovinar Bassermann (1902) je bil trdno prepričan, da je Dante osebno obiskal jamo, in je navedel, da se to jasno vidi iz opisa v zadnjem spevu Pekla. Po Bassermanovem mnenju je bila jama pravzaprav »model brezna, v katerem se nahaja Lucifer«, medtem ko vzpenjanje navzgor v Postojnski jami predstavlja izhod iz pekla (Ziliotto, 1949). Geografske povezave s slovenskim prostorom vključujejo Cerkniško jezero kot vzorec za ledeno jezero Kocit in hrib Javornik (v izvirniku *Tambernicchi*, dvajtrideseti spev Pekla, 28. verz).

Zanimivosti:

- ◆ Dantejeva jama – legendarna jama
- ◆ Tolminska korita – viseči mostovi in slapovi
- ◆ Sotočje reke Tolminke in potoka Zadlaščica

Tolminski muzej – Dantejev doprski kip

Mestni trg 4, 5220 Tolmin, Slovenija

Lokacija: Mestni trg 4, v središču Tolmina

Urniki: torek–petek 9:00–16:00 | sobota–nedelja in prazniki 13:00–17:00 | zaprto ob ponedeljkih

Vstopnina: odrasli 5 EUR | karta s popustom 4 EUR | družine 10 EUR

Informacije: tol-muzej.si

Tolminski muzej, ki domuje v nekdanji Coroninjevi graščini, hrani Dantejev doprski kip, delo italijanskega kiparja Maria Moschija iz leta 1929. Na podstavku spomenika je pisalo: »Dante ob mejah, ki jih je načrtoval Bog. Firenze italijanskemu Tolminu.« Za slovensko prebivalstvo je kip postal simbol prisilnega poitalijančenja. Po koncu druge svetovne vojne so ga iz središča mesta odstranili. Danes je po obnovi kip razstavljen kot zgodovinski vir.

Okolica Tolmina:

- ◆ Patriarhov dvor – zgodovinska stavba, tradicija oglejskega patriarhata
- ◆ Bevkova domačija – rojstna hiša Franceta Bevka (1890–1970), Zakojca pri Cerknem | muzej-idrija-cerkno.si
- ◆ Domačija Cirila Kosmača – rojstna hiša Cirila Kosmača (1910-1980), Slap ob Idrijci | soca-valley.com

ITALIJA

Tolmeč — Mesto Dantejevega »Ce fastu?«

Osrednje mesto Karnije, Videm, Furlanija - Julijska krajina

Lokacija: Tolmeč, osrednje mesto Karnije (Videm)

Informacije: comune.tolmezzo.ud.it

Dante v Karniji: danteincarnia.it

Tolmeč, partner v Interregovem projektu DANTE, je mesto, v katerem po ulicah odmeva znameniti »Ce fastu?«, ki ga je Dante citiral v delu o ljudskem jeziku *De Vulgari Eloquentia* (I, xi). Prvi zgodovinski zapisi o Dantejevem obisku v Furlaniji segajo v začetek 16. stoletja. O tem sta pisala Giovanni Candido v svojem delu *Commentariorum Aquilejensium libri octo*, ter Iacopo Valvasone iz Maniaga v delu *Successi della Patria del Friuli* (iz 16. stoletja, objavljeno leta 1823).

Zanimivosti:

- ◆ Museo Carnico M. Gortani – karnijska umetnost in izročilo
- ◆ Stolp Picotta – razgledna točka nad mestom Tolmeč in okoliškimi dolinami
- ◆ Ulica Oscura – srednjeveška ulica
- ◆ Staro mestno jedro z vodnim kanalom in stolnica sv. Martina
- ◆ Palača Frisacco – razstavni prostor

Grad Prampero

Magnano in Riviera (Videm)

Lokacija: Magnano in Riviera (Videm)

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

Urn timer: pon., tor., sre., pet.: 11:00–13:00 | čet.: 11:00–13:00, 15:30–18:30 | sob.–ned. zaprto

Vstopnina: preverite

Dostopnost: delna

Informacije: comune.magnanoinriviera.ud.it

Po lokalnem izročilu naj bi Dante nekaj časa bival v gradu Prampero. V sklopu projekta *Dante la notte nel castello millenario: la storia a portata di click* (Dantejeva noč v tisočletnem gradu: zgodovina na klik) je nastala brezplačna mobilna aplikacija (iOS / Android, italijansko / angleško) s 360 stopinjskim virtualnim ogledom prostorov in avatarjem dvornega norčka v vlogi virtualnega vodiča, na voljo s kodo QR.

Guarnerijeva knjižnica – Fontaninijev kodeks (neobvezno)

Ulica Roma, 1, San Daniele del Friuli (Videm)

Lokacija: Ulica Roma, 1, San Daniele del Friuli (Videm)

Urn timer: preverite posodobljeni urnik

Vstopnina: preverite

Dostopnost: dostopno

Informacije: guarneriana.it

Guarnerijeva knjižnica je bila ustanovljena leta 1466 in je najstarejša javna knjižnica v Furlaniji. V knjižnici se hrani Fontaninijev kodeks Božanske komedije, eden od šestnajstih srednjeveških prepisov Dantejevega dela, prisotnih na ozemlju Furlanije.

DANTEJEVI KODEKSI V FURLANIJ

V Furlaniji - Julijski krajini se hrani šest Dantejevih rokopisov, ki pričajo o veliki ljubezni do Danteja na tem območju (G. Vale). Trije pomembnejši kodeksi:

- ◆ Guarnerijeva knjižnica (*Biblioteca Guarneriana*) v kraju San Daniele del Friuli – Fontaninijev kodeks
- ◆ Nadškofijska in Bartolinijeva knjižnica (*Biblioteca Arcivescovile e Bartoliniana*) v Vidmu – Bartolinijev kodeks
- ◆ Knjižnica Univerze v Vidmu (*Biblioteca dell'Università di Udine*) – Floriov kodeks

Claricinijev kodeks, ki je bil po Griggijevi oceni prepisan v Čedadu, je edini, za katerega obstajajo dokazi o tem, da je bil izdelan v Furlaniji (Favaro, 2017, 26).

2. DAN — POTI LITERARNEGA TURIZMA

TRI ALTERNATIVE POTI

Drugi dan je namenjen literarnemu turizmu podgorskega območja in okolice Pordenona. Projekti zajemajo širše območje. Predstavljene so tri alternativne poti, od katerih vsako lahko opravite v enem dnevu. Predlagane poti je mogoče delno kombinirati glede na časovno razpoložljivost in interese skupine. Nekateri projekti vključujejo dogodke in vodene ogleda na določen dan. Priporočamo, da te podatke preverite v posodobljenem koledarju.

IZBIRA A: OD ARZINA DO CELLINE – FURLANSKI DOLOMITI

PROGRAM IZBIRE A

Vito d'Asio: začetek literarne poti
Casa Andreuzzi – muzejska rojstna hiša
Grad Ceconi
Žvepleni izviri
Navarons, naselje pri Medunu
Jezero Barcis in dolina reke Celline (Val Cellina)
Povratek

Od Arzina do Celline: skale in pesniki pripovedujejo

46 km dolga turistično-literarna pot

Lokacija: Vito d'Asio → Navarons di Meduno → Barcis in Val Cellina

Urniki: vedno odprto z možnostjo samostojnega ogleda

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: počasni in trajnostni kulturni turizem, namenjen manjšim skupinam

Dogodki: interpretativno branje, glasba in gledališke predstave na določene datume – preverite koledar

Informacije in koledar dogodkov: ecomuseolisaganis.it

Projekt promovira kulturno dediščino dežele s 46 km dolgo turistično-literarno potjo, na kateri se pripoved prepleta s sodobno tehnologijo. Izpostavljeni so trije avtorji, ki so tesno povezani z območjem furlanskih Dolomitov, pa tudi z Dantejem in ideali italijanskega narodnega

preporoda. Pot združuje fizično potovanje po krajih in metaforično potovanje skozi čas. Po poti je predviden tudi obisk naselij in krajev, ki so kulturno in naravoslovno zanimivi.

Krajši opis poti:

- ◆ Vito d'Asio – naselje, v katerem se začne literarna pot
- ◆ Casa Andreuzzi – muzejska rojstna hiša domoljuba iz časov narodnega preporoda
- ◆ Grad Cecconi – grajska arhitektura v furlanskih Dolomitih
- ◆ Žvepleni izviri – naravni žvepleni izviri
- ◆ Navarons di Meduno – zgodovinsko naselje
- ◆ Jezero Barcis – alpsko jezero v dolini reke Celline, konec poti

IZBIRA B: AVTORSKI SPREHODI – ŽIVA KNJIŽEVNOST

PROGRAM IZBIRE B

Avtorski sprehodi so vodene izkušnje v spremstvu književnih ustvarjalcev na določen datum. Predvidene poti lahko kadar koli samostojno prehodite. Izberete lahko eno ali dve poti med štirimi na voljo (vsaka traja 2–3 ure).

DOPOLDAN (izbirni program):

Sprehod z Albertom Cancianom: Clauzetto in Pradis (delno dostopno)
ali

Sprehod s Tulliom Avoledom: Pinzano al Tagliamento
Kosilo v bližini

POPOLDAN (izbirni program):

Sprehod z Odette Copat: Pordenone (dostopno)
ali

Sprehod z Odette Copat: Lago (jezero) della Burida, Porcia (dostopno)
Povratek

Avtorski sprehodi (Passeggiate d'Autore)

Literarne poti z živečimi pisatelji iz Furlanije - Julijske krajine

Urniki: trajne poti, ki jih lahko prehodite sami

Vodeni sprehodi: vnaprej določeni dnevi za srečanja s pisatelji – preverite koledar

Vstopnina: brezplačno

Informacije in datumi: fiumeche canta.it

Avtorski sprehodi (*Passeggiate d'autore*) so projektna ponudba turistično-literarnih poti, posvečenih književnim delom še živečih pisateljev in pisateljic, povezanih s Furlanijo - Julijsko krajino, kot so Enrico Galiano, Tullio Avoledo, Alberto Cancian in Odette Copat. Predvideni so trije sprehodi, ki so primerni za vse. Vodijo jih avtorji po krajih, ki so navdihnili njihova dela. Sprehode so posneli profesionalni izdelovalci videoposnetkov. Kratki dokumentarni videoposnetki so na voljo na spletu.

Ponujene poti:

- ◆ Sprehod z Odette Copat: Pordenone – dostopno (klančine in pločniki)
- ◆ Sprehod z Odette Copat: Lago (jezero) della Burida, Porcia – dostopno
- ◆ Sprehod s Tulliom Avoledom: Pinzano al Tagliamento – dostopno
- ◆ Sprehod z Albertom Cancianom: Clauzetto, Pradis – delno dostopno (stopnice in steza)

Druge literarne poti skozi različne kraje: Tramonti di Sotto, Lago (jezero) di Redona, Movada in Ragogna.

IZBIRA C: PASOLINI IN NJEGOVO KNJIŽNO USTVARJANJE NA OBMOČJU PORDENONA

PROGRAM IZBIRE C

Odhod proti kraju San Vito al Tagliamento
Po Pasolinijevih sledeh: trgi v San Vitu (potopitvena pot)
Povezava z mestom Casarsa della Delizia (Pasolinijevi kraji)
Kosilo v bližini
Lâ di là / Andare oltre: Torrate di Chions
Starodavni grajski stolp
Vila Perrotti v Chionsu
Književni park Ippolito Nievo Cordovado (po izbiri)
Povratek

Po Pasolinijevih sledeh: San Vito al Tagliamento

San Vito al Tagliamento (trg in občinska stavba)

Lokacija: San Vito al Tagliamento (Pordenone) in povezava do Casarsa della Delizia

Urniki: digitalno opremljeni ogled je vedno mogoč, predviden tudi za samostojni ogled

Vstopnina: brezplačno

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

www.ita-slo.eu/dante

DANTE Project

Interreg Italia - Slovenia DANTE

Dostopnost: dostopno

Spominska slovesnost: predvidena v novembru (50. obletnica) – preverite koledar

Informacije: comune.san-vito-al-tagliamento.pn.it

Turistično-literarna pot s potopitvenim digitalnim ekosistemom: interaktivni zemljevid, koda QR, multimedijske vsebine in pripovedovanje v razširjeni resničnosti. San Vito al Tagliamento je tesno povezan s krajem Casarsa della Delizia, kjer je Pasolini preživel otroštvo in mladost ter napisal svoje prve poezije v furlanskem jeziku.

Lâ di là / Andare oltre – Torrate di Chions

Torrate di Chions (Pordenone)

Lokacija: Torrate di Chions (Pordenone)

Stanje: projekt je zaključen – pot in stolp sta še naprej odprta za obiskovalce

Dostopnost: dostopno

Informacije: comune.chions.pn.it

Projekt *Lâ di là / Andare oltre* ima svoje izhodišče v literarnem kraju Torrate, simbolu raznolikosti, ki je povezan z drugimi furlanskimi kraji prek avtorjev in ustvarjalnih idej. Aktivnosti: pripovedni sprehod, branje pri starodavnem grajskem stolpu.

Kraj dogajanja:

- ◆ Torrate – literarno izhodišče, starodavni grajski stolp
- ◆ Vila Perrotti v Chionsu – razstaveni prostor | pet. 18:00–20:00, sob. 10:00–13:00 / 15:00–19:00, ned. 10:00–13:00 / 15:00–19:00

Književni park Ippolito Nievo Cordovado (po izbiri)

Cordovado (Pordenone)

Literarni park, posvečen avtorju dela *Spovedi Italijana (Confessioni d'un Italiano)*. Nahaja se na cesti, ki povezuje San Vito in Chions.

DODATNI NASVETI

LITERARNI PARKI V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Park Ungaretti v Zagraju (Gorica) – park, posvečen Giuseppeju Ungarettiju
- ◆ Literarni park Ippolito Nievo Cordovado (Pordenone) – *Spoved Italiana*

LITERARNI FESTIVALI IN DOGODKI V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Dantedì (25. marca) – mednarodni dan Danteja Alighierija
- ◆ Pordenone Legge – knjižni festival | pordenonelegge.it
- ◆ Dedic Festival Pordenone (festival, posvečen enemu avtorju, v Pordenonu) | dedicafestival.it
- ◆ Monfalcone Geografie (festival GEOgrafije v Tržiču) | geografiemonfalcone.it
- ◆ èStoria Festival Gorizia (festival èStoria v Gorici) | estoria.it
- ◆ TriesteBookfest (tržaški literarni festival) | triestebookfest.com
- ◆ Montagna Teatro Festival Letteratura (festival gorskega literarnega in gledališkega ustvarjanja) – Gledališče Verdi v Pordenonu | teatroverdi.pordenone.it
- ◆ Riflettori sul nord-est (Severovzhod pod reflektorji) – Latisana | comune.latisana.ud.it

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Kobarid: Rojstna hiša Simona Gregoričiča: <https://tol-muzej.si/>
- ◆ Sešana: Spominska soba Srečka Kosovela: <https://www.visitkras.info/>
- ◆ Kranj: Rojstna hiša Franceta Prešerna: <https://visitzirovnica.si/france-preseren/>
- ◆ Škofja Loka – Grad Ivana Tavčar: <https://www.poljanskadolina.com/sl/>

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Enrico Galiano – Val Tramontina: [hCps://youtu.be/eXZx3Vlfzs0](https://youtu.be/eXZx3Vlfzs0)
- ◆ Mauro Corona – Erto in Valcellina: [hCps://youtu.be/DxYwrNDFQpl](https://youtu.be/DxYwrNDFQpl)
- ◆ Tullio Avoledo – Valvasone : [hCps://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88](https://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88)
- ◆ Oče David Maria Turolto – Rojstna hiša v Sedeglianu: centrostuditurolto.it/la-casa-natale/

DIGITALNI VIRI

- ◆ Smart Guide Tolmin: smart-guide.org/destinations/en/tolmin-gorge/
- ◆ Spletna stran doline Soče: soca-valley.com/it/attrazione/le-gole-di-tolmin/
- ◆ Dante v Karniji: danteincarnia.it
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Predlagane poti prikazujejo, kako je Dante postal sestavni del ljudskega izročila obmejnega območja. Od mita slovenskih jam do spornega doprsnega kipa v muzeju, skozi domačije slavnih slovenskih pisateljev (Bevk, Kosmač), k »*Ce fastu?*«, besedam, zapisanim v *De Vulgari Eloquentia*, vse do legendarne grajske noči in furlanskih Dantejevih rokopisov. Mreža literarnih poti – *Od Arzina do Celline*, *Avtorski sprehodi*, *Po Pasolinejevih sledih v San Vitu in Casarsi*, *projekt Torrate di Chions* – bogati potovanje z izkušnjami sodobnega in inovativnega literarnega turizma, ki povezuje Dantejevo literarno tradicijo s književnostjo 20. stoletja in sodobnim literarnim ustvarjanjem.

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

IZ DEVINA V IZOLO

Florentinsko plemstvo in istrski kodeksi

Italija / Slovenija

Dvodnevni izlet

Trajanje: 2 dni**POTEK:**

1. dan: Devin → Trst

2. dan: Trst → Izola (Slovenija)

Tema: od Dantejeve legende v Devinu skozi literarni Trst do kodeksov iz 14. stoletja v Izoli

KRAJŠI OPIS POTI

Dvodnevni izlet, ki razgledno Dantejevo skalo v bližini Devinskega gradu povezuje z bogato literarno-turistično ponudbo v Trstu in literarnimi zakladi v Izoli. Prvi dan je posvečen Italiji: od Devinskega gradu in Rilkejeve pešpoti do Muzeja tržaške književnosti LETS in dveh tržaških projektov — *Per li rami*, mestni literarni sprehodi po petih parkih in vrtovih, ter *Tracce di parole*, fotografsko-literarne poti, posvečene Aniti Pittoni in Gianiju Stuparichu z obiski kavarn in sprehodi po zgodovinskih mestnih ulicah. Drugi dan pot popelje čez mejo, proti Izoli, kjer je na vrsti odkrivanje Dantejevih kodeksov izpod peresa Campennija, Palače Besenghi degli Ughi, pohodniških in kolesarskih stez, arheoloških najdišč in literarnih festivalov na obali slovenske Istre.

1. DAN — DEVIN → TRST

PROGRAM – 1. DAN

Devinski grad in Dantejeva skala

Rilkeva pešpot (obalna sprehajalna pot od Devina do Sesljana, 2 km)

Prihod v Trst, Muzej tržaške književnosti LETS

Kosilo

Per li rami: Ljudski vrt v Trstu (začetek literarnega sprehoda)

Per li rami: Spominski park na griču Sv. Justa

Per li rami: Vrt Sv. Mihaela

Per li rami: Park svetega Ivana

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.

Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italia-Slovenija.

1

www.ita-slo.eu/dante

Per li rami: Razgledišče pri obelisku na Opčinah

Alternativna izbira:

Tracce di parole: sprehod, posvečen Aniti Pittoni ali Gianiju Stuparichu (po izbiri)

Nočitev

ITALIJA

Devinski grad in Dantejeva skala

Devin, Trst, Furlanija - Julijska krajina

Lokacija: Devin (Trst), Jadranska obala

Urniki: od 17. marca vsak dan: marca 9:30–16:00 | aprila–septembra 9:30–17:30 | prva polovica oktobra 9:30–17:00 | druga polovica oktobra do 2. novembra 9:30–16:00

Vstopnina: skupna karta (Devinski grad + stari grad): 13,50 EUR | samo stari grad: 5,00 EUR

Dostopnost: skalo vidite z grajskega balkona, dostopnega za invalide

Info: castellodiduino.it

Devinski grad varuje legendarno Dantejevo skalo. Po izročilu, ki ga potrjuje tudi Kandler, je velikega pesnika kot odposlanca Cangrandeja della Scale gostil Hugo VI. Devinski. Dante se je zatekal k razmisleku na skalo, ki se odmaknjeno od obale dviguje nad morje, po njem imenovano Dantejeva skala. Princesa Hohenlohe je o tem napisala pesnitev (Vir: Valentina Petaros Jeromela, *La »Divina« in sloveno*, 2021).

Rilkejeva pešpot

Od Devina do Sesljana, Trst

Lokacija: od Devina do Sesljana (Trst) po robu obmorskih kraških sten

Urniki: odprto vsak dan, vse leto

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: naravoslovna pot ni primerna za osebe z omejeno mobilnostjo

Info: discover-trieste.it

2 km dolga obalna pot po robu kraških sten, ki strmo padajo v Jadransko morje. Pešpot je poimenovana po Rainerju Marii Rilkeju, ki je tu napisal znamenite Devinske elegije. Pot poteka ob Naravnem rezervatu Devinske stene.

Muzej tržaške književnosti LETS – Trst

Trst

Lokacija: center Trsta

Urn timer: ponedeljek–sobota 10:00–17:00 | nedelja 10:00–13:00 | zaprto ob torkih

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: dostopno

Informacije: lets.trieste.it/ita/

Pot po mestu, ki je stičišče evropske književnosti: Svevo, Joyce, Saba, Tomizza.

PER LI RAMI – MESTNI LITERARNI SPREHODI PO TRSTU

Od Ljudskega vrta do razgledišča pri obelisku na Opčinah

Trst – sprehod skozi pet mestnih zelenih površin

Lokacija: Trst – od Ljudskega vrta do razgledišča pri obelisku na Opčinah

Urn timer: stalne poti, ki jih lahko samostojno raziskujete s pomočjo kode QR

Vstopnina: brezplačno

Informacije: cizerouno.it

V sklopu projekta *Per li rami* je Ljudski vrt v Trstu izhodišče mestnih literarnih sprehodov, ki povezujejo različne dele mesta in prečkajo čudovite zelene površine. Obiskovalci se tam lahko ustavijo in poslušajo posnetke, dostopne prek kode QR, ki razkrivajo povezavo med avtorji in krajem. Projekt omogoča spoznavanje prepletanja sozvočij in povezav med avtorji ter obiskovalcu razkriva literarne drobtinice in kraje, ki jih lahko kot koščke sestavljanke vsak obiskovalec samostojno sestavi v celoto.

Pisatelji: Svevo, Joyce, Saba, Tomizza, Magris, Manzoni, Covacich, Heinichen

Postaje literarnega sprehoda:

- ◆ Ljudski vrt (Giardino pubblico) v Trstu – začetna točka | 07:00–19:00 pozimi, 07:00–20:00 poleti | dostopno z invalidskim vozičkom
- ◆ Spominski park (Parco della Rimembranza) – vedno odprto | zaradi stopnic je dostop otežen za osebe z omejeno mobilnostjo
- ◆ Vrt Sv. Mihaela (Giardino San Michele) – 08:00–18:15 pozimi, 08:00–20:15 poleti | težko dostopen za osebe z omejeno mobilnostjo
- ◆ Park sv. Ivana – 07:00–17:00, zaprto ob sobotah in nedeljah | dostopno z invalidskim vozičkom
- ◆ Razgledišče pri obelisku na Opčinah (Belvedere dell'Obelisco a Opicina) – vedno odprto | dostopno z invalidskim vozičkom

TRACCE DI PAROLE: ANITA PITTONI IN GIANI STUPARICH V TRSTU

Kjer se kraji srečajo z zgodbami

Trst – mestne fotografsko-literarne poti

Lokacija: Trst mestno središče – dvorana Selva v palači Gopchevich in Muzej LETS (dopoldan)

Urniki: festival: 24. januarja – 8. februarja 2026 | dopoldne 10:00–13:00, popoldne 14:00–17:00

Obiskovalci lahko samostojno raziskujejo opisane poti tudi po zaključku festivala.

Vstopnina: preverite

Dostopnost: dostopno

Informacije in datumi: exhibitaround.com

Projekt *Tracce di parole. Anita Pittoni in Giani Stuparich v Trstu, kjer se kraji srečajo z zgodbami* postavlja v ospredje literarno in umetniško kulturo Trsta in dve izjemni osebnosti 20. stoletja, katerima sta posvečeni dve fotografsko-literarni poti. V tem projektu literarnega trajnostnega turizma se mesto prepleta z življenjem obeh avtorjev, obiskovalcem pa ponuja poučno potopitveno izkušnjo. Osrednji del projekta je dvodnevni mini-festival. Vsak dan je posvečen enemu avtorju. Posebnost tega projekta je pripovedovanje zgodb (storytelling), ki kot rdeča nit povezuje dogodke. V pripovedih se prepletajo literatura, fotografija in pokrajina, ki mesto spremenijo v živo kulturno kuliso.

Pot, posvečena Aniti Pittoni

- ◆ Trg Unità d'Italia
- ◆ Literarne kavarne v Trstu
- ◆ Ulica San Nicolò
- ◆ Meščansko stanovanje Anite Pittoni v Ulici della Cassa di Risparmio
- ◆ Muzeja Sartorio in Revoltella
- ◆ Knjižnica Hortis

Pot, posvečena Gianiju Stuparichu:

- ◆ Kavarna Caffè alla Stazione
- ◆ Nekdanji licej Dante
- ◆ Družinska hiša v Ulici Trento
- ◆ Rezidenca v Ulici del Monte Cengio
- ◆ Atelje Mascherini
- ◆ Kavarna Tommaseo

2. DAN — IZOLA – DANTEJEVI KODEKSI IN ISTRSKA OBALA

PROGRAM – 2. DAN

Odhod iz Trsta proti Izoli (Slovenija)

Prihod v Izolo, staro mestno jedro

Palača Besenghi degli Ughi in povezava s šestnajstim spevom Raja

Podestatova palača in zgodovina dveh prepisov Dantejevega dela

Sprehod: Dantejeva ulica, beneški lev, italijanska skupnost Comunità Dante Alighieri

Kosilo

Izolana – Hiša morja (muzej)

Mestna knjižnica Izola

Pohodniška pot (po izbiri)

Arheološka najdišča (po izbiri)

SLOVENIJA – IZOLA

Palača Besenghi degli Ughi

Staro mestno jedro Izola, Slovenija

Lokacija: staro mestno jedro Izola, Slovenija

Urniki: staro mestno jedro je vedno dostopno | zunanost palače je vedno na ogled

Vstopnina: brezplačno (staro mestno jedro in zunanost)

Dostopnost: staro mestno jedro je zaprto za promet in v celoti dostopno

Informacije: visitizola.com

V šestnajstem spevu Raja je Dante zapisal verze, v katerih Cacciaguida našteva starodavne florentinske rodbine: »Videl sem Ughe, Catelline, Grece, Filippe...« (Raj, šestnajsti spev, 88-90). Rodbina Besenghi degli Ughi iz Izole ohranja to povezanost s Firencami. V 19. stoletju je bil Giuseppe Pasquale Besenghi degli Ughi eden najizrazitejših izobražencev v Istri.

Podestatova palača in srednjeveška prepisa Dantejevega dela

Staro mestno jedro Izola, Slovenija

Izola se lahko pohvali z dvema kodeksoma, srednjeveškima rokopisoma Božanske komedije, opremljenima s komentarji Benvenuta Rambaldija iz Imole, ki ju je ročno prepisal tedanji

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

podestator notar in sekretar Pietro Campenni iz Tropee. Hranijo ju v Parizu (BnF, Ital. 77) in Benetkah (Marciana, It. IX, 692), nastala pa sta leta 1395 in 1398-1400 v Izoli.

Dantejevi kraji v Izoli

- ◆ Podestatova palača in Beneški krilati lev – zgodovinski sedež uprave, dostopno
- ◆ Palača Besenghi degli Ughi – florentinska rodbina, omenjena v šestnajstem spevu Raja (88–90)
- ◆ Dantejeva ulica (Via Dante) – v Izoli, Piranu in Kopru
- ◆ Italijanska skupnost *Comunità degli Italiani Dante Alighieri* – kulturno, športno in rekreativno društvo
- ◆ Osnovna šola Dante Alighieri v Izoli – Ul. Oktobrske revolucije 10 | dante-alighieri.si
- ◆ Nekdanja italijanska šola Dante Alighieri – zgodovinska stavba, delno dostopna

Muzeji in knjižnice v Izoli

- ◆ Izolana – Hiša morja – muzej, ogledi za skupine po dogovoru 05 640 10 50
- ◆ Mestna knjižnica Izola – Ul. Osvobodilne fronte 15 | pon.–pet. 09:00–18:30 | izo.sik.si

Literarni festivali v Izoli

- ◆ **Forum Tomizza:** literarni festival, maj: razstave, predstavitve knjig, literarne poti, simpoziji
- ◆ **Informacije:** forumtomizza.com
- ◆ **Vilenica:** mednarodni literarni festival, september: okrogle mize, branja, srečanja o Srednji Evropi

Informacije: vilenica.si

DODATNI NASVETI

SLOVENIJA

Izolske pešpoti

- ◆ Po poteh vodnih virov – vse leto
- ◆ Krajša in daljša pot na hrib – vse leto
- ◆ Pot po soncu – vse leto
- ◆ Po Strunjanski dolini – vse leto

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

Izolske kolesarske poti

- ◆ Po poti nekdanje železnice Parenzane – vse leto
- ◆ Po istrskem podežlju – vse leto
- ◆ Po korteški strmini – vse leto
- ◆ Od Medljana do Kroga – vse leto
- ◆ S kolesom po nekdanji obalni cesti – vse leto

Izolska arheološka najdišča

- ◆ Arheološko najdišče Kaštelir – vse leto | visitizola.com
- ◆ Arheološki park Simonov zaliv – april–september | vila.simonovzaliv@upr.si
- ◆ Arheološko območje Viližan – vse leto

Literarne poti in kraji

- ◆ Ilirska Bistrica – Pot Dragotina Kette: <https://www.ilirska-bistrica.si/objava/967469>
- ◆ Sežana – Pot in hiša Srečka Kosovela: sezana.si/objava/301140
- ◆ Dutovlje – Spominska soba Borisa Pahorja: <https://www.visitkras.info/soba-borisa-pahorja>
- ◆ Velike Lašče – Hiša Levstika in Stritarja: <https://velikolaska.si/en/spominska-soba/>
- ◆ Nova Gorica – Ljubka Trail po sledih Ljubke Šorli: <https://www.go2025.eu/en/projects/the-ljubka-trail>
- ◆ Vrhnika – Spominska soba in Pot Ivana Cankarja: <https://visitvrhnika.si/>
- ◆ Ljubljana – Hiša Valentina Vodnika: <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/>

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Trst – Pot Fulvia Tomizze: https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-tomizza/#pll_switcher
- ◆ Trst – Pot Itala Sceva: <https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-svevo/>
- ◆ Trst – Pot Umberta Saba: <https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-saba/>
- ◆ Trst – Pot Jamesa Joyce: <https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-joyce/>
- ◆ Trst – Pot Piccolomini: <https://triestemetro.eu/itinerari/itinerario/66/itinerario-piccolomini>
- ◆ Trst – Pot Sir Richard Burton: <https://triestemetro.eu/itinerari/itinerario/64/itinerario-sir-richard-burton;>
- ◆ Trst – Pot Scipia Slataper: <https://triestemetro.eu/itinerari/itinerario/60/itinerario-scipio-slataper>

- ◆ Gabriele D'Annunzio – Kip, Devinski grad, Štivan, Bazilika v Akvileji, Červinjan
- ◆ Gradež – Kraj Biagia Marin: [youtube](#)
- ◆ Lignano in Marano: Ernest hemingway: <https://www.youtube.com/watch?v=2jBpc6seAN4>
- ◆ Gorica: Pot Carla Michelstaedter: <https://letsgo.gorizia.it/percorso/carlo-michelstaedter-e-la-comunita-ebraica-di-gorizia/>
- ◆ Gorica - Rojstna hiša Graziadia Isaie Ascoli: <https://letsgo.gorizia.it/punto-di-interesse/casa-di-graziadio-isaia-ascoli/>

DANTEJEVI KODEKSI V FURLANIJ

V Furlaniji - Julijski krajini se hrani šest Dantejevih rokopisov, ki pričajo o veliki ljubezni do Danteja na tem območju (G. Vale). Trije pomembnejši kodeksi:

- ◆ Guarnerijeva knjižnica (*Biblioteca Guarneriana*) v kraju San Daniele del Friuli – Fontaninijev kodeks
- ◆ Nadškofijska in Bartolinijeva knjižnica (*Biblioteca Arcivescovile e Bartoliniana*) v Vidmu – Bartolinijev kodeks
- ◆ Knjižnica Univerze v Vidmu (*Biblioteca dell'Università di Udine*) – Floriov kodeks

Claricinijev kodeks, ki je bil po Griggijevi oceni prepisan v Čedadu, je edini, za katerega obstajajo dokazi o tem, da je bil izdelan v Furlaniji (Favaro, 2017, 26).

LITERARNI PARKI V FURLANIJ - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Park Ungaretti v Zagraju (Gorica) – park, posvečen Giuseppeju Ungarettiju
- ◆ Literarni park Ippolito Nievo Cordovado (Pordenone) – *Spoved Italijana*

LITERARNI FESTIVALI IN DOGODKI V FURLANIJ - JULIJSKI KRAJINI

- ◆ Dantedì (25. marca) – mednarodni dan Danteja Alighierija
- ◆ Pordenone Legge – knjižni festival | pordenonelegge.it
- ◆ Dedicafestival Pordenone (festival, posvečen enemu avtorju, v Pordenonu) | dedicafestival.it
- ◆ Monfalcone Geografie (festival GEOgrafije v Tržiču) | geografiemonfalcone.it
- ◆ èStoria Festival Gorizia (festival èStoria v Gorici) | estoria.it
- ◆ TriesteBookfest (tržaški literarni festival) | triestebookfest.com
- ◆ Montagna Teatro Festival Letteratura (festival gorskega literarnega in gledališkega ustvarjanja) – Gledališče Verdi v Pordenonu | teatroverdiipordenone.it
- ◆ Riflettori sul nord-est (Severovzhod pod reflektorji) – Latisana | comune.latisana.ud.it

DIGITALNI VIRI

- ◆ Devinski grad: castellodiduino.it
- ◆ Spletna stran Visit Izola: visitizola.com
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Dvodnevni izlet povezuje Dantejevo legendo s tržaške obale z oprijemljivo literarno dediščino v Izoli in z bogato ponudbo mestnega literarnega turizma. Prvi dan je namenjen literarnemu popotovanju po Trstu: od Devinskega gradu, kjer se nahaja Dantejeva skala, po Rilkejevi pešpoti do muzeja tržaške književnosti LETS in nazadnje literarni sprehodi, ki mesto spremenita v živo literarno kuliso — projekt *Per li rami*, ki vodi skozi pet parkov v spremstvu glasov Sveva, Joyca, Sabe in Magrisa, ter fotografsko-literarna sprehoda *Tracce di parole*, ki obujata življenje Pittonijeve in Stuparicha v mestnih kavarnah in po zgodovinskih ulicah. Drugi dan nas pot popelje čez mejo, v Izolo, kjer kodeksa, srednjeveška prepisa Dantejeve Božanske komedije iz 14. stoletja, plemiška palača Besenghi degli Ughi ter celotna kulturna, naravna in športna ponudba obale slovenske Istre dopolnjujejo edinstveno izkušnjo, ki jo ponuja čezmejni literarni turizem.

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

IZ ORIAGA V TOLMIN

Od riviere kanala Brente do Dantejeve jame

Italija / Slovenija

Enodnevni izlet

Trajanje: 1 dan (8:00–19.00)**POTEK:** Oriago/Benetke → Tolmin(Slovenija)**Razdalja:** skupaj približno 220 km (Oriago → Tolmin)**Tema:** od tragičnega dogodka iz leta 1298 (Vice, peti spev) do mita Peklenskih jam

KRAJŠI OPIS POTI

Izjemno potovanje, ki združuje literarni spomin in legendo. Pot se začne v Oriagu ob rivieri kanala Brente. Na pročelju Vile Moro nas pričaka spominska plošča iz 19. stoletja z verzi petega speva Vic (79-84), v katerih je ovekovečen tragičen dogodek iz leta 1298, umor Jacopa del Cassera. Del Cassero, bolonjski podestà (tedanji najvišji predstavnik komune), je bil na begu v Miro, da bi ušel morilcem, ki jih je najel Azzo VIII. d'Este. Zasledovalci so ga ujeli in ubili v bližini Oriaga. Dante je ta tragični dogodek ovekovečil v Božanski komediji. Iz okolice Benetk nas pot vodi čez državno mejo v Slovenijo do osupljivih Tolminskih korit, kjer se med skalovjem odpira Zadlaška jama, znana kot Dantejeva jama. Legenda pripoveduje, da je veliki pesnik obiskal to kraško jamo in v njej našel navdih za svoj opis pekla.

PROGRAM DNEVA

8:00 – Odhod iz Oriaga, riviera kanala Brente

8:30 – Vila Moro: Dantejev zapis

9:30 – Benetke/Mestre – neobvezen kratek ogled mest

10:30 – Odhod proti Sloveniji prek Trsta

13:00 – Prihod v Tolmin, kosilo

14:30 – Tolminska korita in soteska Tolminke, vstopnina

15:00 – Dantejeva jama

17:30 – Povratek

ITALIJA

Vila Moro – Dantejeva spominska plošča z verzi iz Vic

Ulica Nazionale, Oriago di Mira (Benetke), Riviera del Brenta

Lokacija: Ulica Nazionale, Oriago di Mira (Benetke), Riviera del Brenta

Urniki: zunanjo spominsko ploščo si je mogoče ogledati kadarkoli | notranjost stavbe je zasebna last

Vstopnina: brezplačno (zunanji ogled)

Dostopnost: popolna (vidno s ceste)

Informacije: riviera-brenta.it

Informacije: comune.mira.ve.it

Tragedija Jacopa del Cassera (1298)

Leta 1298 je bil Jacopo del Cassero, zagrizen nasprotnik rodbine Este, imenovan za milanskega podestata. Ko je iz Benetk odpotoval v novi kraj službovanja, so ga pri Oriagu prestregli morilci, ki jih je poslal Azzo VIII. d'Este. Jacopo je poskušal pobegniti proti Miri, vendar je obtičal v trstičju in blatu okoliških močvirij, kjer so ga zasledovalci ujeli in ubili. Dante je ta krvavi prizor povzdignil v poezijo v petem spevu Vic, kjer Jacopo sam pripoveduje o svojih zadnjih trenutkih: »Zagazil v barje sem in sred koraka, zamotan v trs in blato, pal. Pod mano pa se iz žil je vlila črna mlaka.« Spominska plošča iz 19. stoletja na pročelju Vile Moro ohranja ta dogodek v spominu lokalnega prebivalstva.

Zanimivosti:

- ◆ Spominska plošča na pročelju z verzi iz petega speva Vic (79-84)
- ◆ Beneška arhitektura vile (dvorana v obliki črke T, freske iz 15. stoletja)
- ◆ Kanal Brenta – zgodovinska vodna pot med Benetkami in Padovo
- ◆ Mejni kamen Beneške republike iz 15. stoletja v ulici Venezia
- ◆ Po izbiri: Vila Foscari, imenovana *La Malcontenta* (5 km)

SLOVENIJA

Dantejeva jama v Tolminu

Tolminska korita, Tolmin, Slovenija

Le nekaj kilometrov od Tolmina se nahajajo osupljiva Tolminska korita. Pot po soteski reke Tolminke vodi do vhoda v Zadlaško jamo, ki ji pravijo tudi Dantejeva jama. Po lokalnem izročilu naj bi veliki pesnik med svojim izgnanstvom obiskal ta podzemni kraški svet in prav tu dobil

navdih za podobo Pekla v Božanski komediji. Preplet kraške pokrajine, ostrih skalnih formacij, ledeno mrzle vode in skrivnostnega podzemnega sveta naj bi Danteju ponudil oprijemljivo iztočnico za upodobitev onostranstva.

Lokacija: Tolminska korita, dostop iz centra Tolmina

Urniki: april-oktober: 8:00–20:00 | november-marec: omejen dostop

Vstopnina: odrasli 7 EUR | karta s popustom 5 EUR | otroci do 6 let brezplačno

Dostopnost: težje dostopno – veliko stopnic in zahtevna pot v naravi

Informacije: dolina-soce.com/tolmin-gorges

Legenda in kritika

Nemški literarni zgodovinar Bassermann (1902) je trdil, da je Dante med enim izmed svojih potovanj obiskal jamo. Po legendi naj bi Dante vstopil v jamo tako, da se je v jamo spustil kar po Luciferjevem boku. Sodobna literarna kritika (Žigon, 1949) je to domnevo postavila pod vprašaj. Kljub temu pa geografski namigi v Božanski komediji nakazujejo, da je Dante vsaj del svojih podob črpal iz alpskega prostora: Cerkniško jezero in Javornik naj bi bila navdih za ledeno jezero Kocit in skrivnostno goro. Ne glede na to, ali je Dantejev obisk jame zgodovinsko potrjen ali ne, je prav Zadlaška jama prispevala k temu, da je Dantejeva predstava Pekla postala del ljudske domišljije v Julijskih Alpah.

Zanimivosti:

- ◆ Dantejeva jama – legendarna jama
- ◆ Tolminska korita – viseči mostovi, slapovi
- ◆ Sotočje reke Tolminke in potoka Zadlaščica
- ◆ Kraške skalne formacije
- ◆ Informativni plakati o Dantejevi legendi

DODATNI NASVETI

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Benečija

- ◆ Treviso: Dantejev most in Cerkev Svetega Frančiška
- ◆ Benetke: Rialto, Arsenal
- ◆ Padova: Dantejevo doprsje in tablica Palače Romanin – Jacur
- ◆ Kraji Carla Goldoni: <https://www.turismoletterario.com/autori/carlo-goldoni/>

- ◆ Kraji George Byron: <https://www.venetoinside.com/it/news-e-curiosita/sulle-tracce-di-lord-byron-a-venezia>
- ◆ Kraji Uga Foscolo: <https://www.palladianroutes.com/it/post/ugo-foscolo-poeta-euganeo>
- ◆ Kraji Henrija James: https://www.museodelcamminare.org/progetti/re_iter/james/james_en.html#intro2
- ◆ Kraji Thomas Mann: <https://www.venetoinside.com/it/news-e-curiosita/morte-a-venezia-allhotel-des-bains-al-lido>
- ◆ Giovanni Comisso v Trevisu: <https://www.trevisobellunosystem.com/news/tuHo-il-mondo-in-un-metro-quadro-la-casa-di-giovanni-comisso/>
- ◆ Goffredo Parise Hiša Muzej v Ponte di Piave: <http://www.trevisobellunosystem.com/news/la-casa-di-goffredo-parise-il-dono-dello-studio-il-valore-della-generosita/>
- ◆ Poti Andrea Zanzotto: <https://andrea-zanzotto.it/percorsi/>
- ◆ Ernest Hemingway na Piave: [Ernest Hemingway veneto d'adozione](https://www.laguerradihemingway.eu/)
- ◆ Ernest Hemingway in Giacomo Noventa: <https://www.laguerradihemingway.eu/>
- ◆ Ippolito Nievo (Fratta/Portogruaro in okolica): <https://venice-box.com/i-luoghi-degli-scrittori-un-tour-alla-scoperta-di-ippolito-nievo/>

Zgodovinska in identitetna območja, Benečija

- ◆ Rimski most v mestu Ceggia: <https://www.visitveneziaorientale.com/it/ponte-romano-di-ceggia/>
- ◆ Muzej »Museo della Bonifica« v San Donà di Piave: <https://www.museicivici.sandonadipiave.net/museo>
- ◆ Muzejska mreža v Portogruaru

Parki in rečni sistemi, Benečija in Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Reka Piave: Konzorcij BIM: <https://www.consorziobim.com/>
- ◆ Park Sile: <https://www.parcosile.it/>
- ◆ Reki Lemene in Tagliamento - čezmejna naravna pot

Festivali in prireditve, Benečija

- ◆ »Carnevale dei Ragazzi« (Pust za mlade) v mestu Ceggia: <https://www.carnevalediceggia.it/>
- ◆ Sì Viaggiare – Festival popotniške literature v mestu Ceggia: <https://www.festivaletteraturadiviaggio.it/>
- ◆ »PortoImmaginario« v Portogruaru: <https://www.facebook.com/portoimmaginario>
- ◆ Reitia-Festival Ambienta v San Donà di Piave: <https://www.reitiafestival.it/>
- ◆ »CartaCarbone« Festival v Trevisu: <https://cartacarbonfestival.it/>
- ◆ »Equilibri« – Beneški knjižni sejem: <https://equilibrifiera.it/>
- ◆ »Incroci di Civiltà« – Univerza Ca' Foscari (Benetke): <https://www.unive.it/web/it/5461/home>
- ◆ Mestre Book Fest – Mestre (Benetke): <https://mestrebookfest.it/>

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Kobarid: Rojstna hiša Simona Gregoričiča: <https://tol-muzej.si/>
- ◆ Sešana: Spominska soba Srečka Kosovela: <https://www.visitkras.info/>
- ◆ Kranj: Rojstna hiša Franceta Prešerna: <https://visitzirovnica.si/france-preseren/>
- ◆ Škofja Loka – Grad Ivana Tavčar: <https://www.poljanskadolina.com/sl/>

DIGITALNI VIRI

- ◆ Smart Guide Tolmin: smart-guide.org/destinations/en/tolmin-gorge/
- ◆ Spletna stran doline Soče: soca-valley.com/it/attrazione/le-gole-di-tolmin/
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Potovanje povezuje dokumentirano zgodovinsko dejstvo – umor Jacopa del Cassera, ovekovečen v petem spevu Vic – z ljudsko legendo Dantejevega obiska jame v Tolminu kot navdih za Pekel. Zgodovinska resnica iz Oriaga in mit slovenskih jam se dopolnjujeta ter razkrivata, da Dante pripada kulturni tradiciji celotne evropske regije.

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

IZ TORVISCOSI V IZOLA

Od novonastalega mesta do pričevanj o Danteju

Italija / Slovenija

Enodnevni izlet

Trajanje: 1 dan (9:00–18.00)**POTEK:** Torviscosa (Italija) → Izola (Slovenija)**Razdalja:** skupaj približno 120 km**Tema:** literarna pričevanja o industrializaciji v 20. stoletju → srednjeveška rokopisna pričevanja

KRAJŠI OPIS POTI

Pot združuje dva ključna trenutka italijanskega zgodovinskega dogajanja: industrializacijo v 20. stoletju in Dantejev srednji vek. Pot se začne v Torviscosi, novonastalem mestu, zgrajenem med letoma 1937 in 1940 za proizvodnjo celuloze, ki se je danes preobrazilo v *literarno mesto*, kjer profesionalni igralci uprizarjajo dela o melioraciji, industrializaciji in družbeni preobrazbi Furlanije. Gre za multimedijsko izkušnjo, ki prikazuje, kako je književnost 20. stoletja opisovala velike gospodarske spremembe. Po prečkanju meje s Slovenijo pot zapelje do Izole, kjer je v 14. stoletju notar in sekretar Pietro Campenni iz Tropee (v letu 1395 in med letoma 1398 in 1400) ročno prepisal dva kodeksa Božanske komedije, ki ju danes hranijo v Parizu in Benetkah. Od zgodbe o industrializaciji do srednjeveškega rokopisnega pričevanja: pot, ki prikazuje, kako je vsaka doba uporabljala svoja sredstva, da je opisala preobrazbo okolja in utrdila kolektivni spomin.

PROGRAM DNEVA

Prihod v Torviscoso, začetek literarne poti

Malisana (podeželski zaselek in cerkev iz 14. st.)

Delavska vas in Trg del Popolo

Delavsko društvo 1938 (originalna notranja oprema)

Odhod proti Sloveniji (prek Trsta)

Kosilo

Prihod v Izola

Podestatova palača in zgodovina dveh kodeksov

Palača Besenghi degli Ughi

Povratek

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

1

<https://www.ita-slo.eu/dante>

ITALIJA

Literarna Torviscosa – Mesto iz 20. stoletja

Torviscosa in Malisana, Videm, Furlanija - Julijska krajina

Lokacija: center Torviscose in zaselek Malisana

Trajanje ogleda: celoten ogled traja 2 uri

Vstopnina: brezplačno

Dostopnost: popolnoma dostopno – sodobno mesto na ravnem terenu

Informacije: protorviscosa.it

Interaktivne tehnologije

Brezplačen avdio vodnik na spletni strani izi.TRAVEL: protorviscosa.it/turismo/territorio-torviscosa-citta-fabbrica-di-fondazione/

Video-avdio vodnik: *Torviscosa letteraria (Literarna Torviscosa)* vodnik s posnetki igralcev (projekt Interreg DANTE)

Pro Torviscosa: protorviscosa.it

Literarna pričevanja o industrializaciji

Tako kot je Dante skozi like Božanske komedije pripovedoval o srednjeveških Firencah in o političnih spremembah tedanjega časa, so pisatelji 20. stoletja pripovedovali o veliki industrijski preobrazbi Italije. Torviscosa predstavlja tak prehod: iz močvirnatega območja v industrijsko mesto v pičlih treh letih (od leta 1937 do leta 1940). Književnost je pričala o tem zgodovinskem pretresu: melioracija močvirij, prihod delavcev, rojstvo do tedaj neobstoječe skupnosti, režim, ki je oblikoval ljudi in mesta. Skozi glas igralcev, ki uprizarjajo ta dela, mesto postane živo prizorišče pripovedovanja o spremembah.

Zanimivosti:

- ◆ Malisana – podeželski zaselek in cerkev iz 14. st. z izvirnimi freskami
- ◆ Delavska vas iz tridesetih let – racionalistična arhitektura
- ◆ Metafizični Trg del Popolo – mestna hiša iz leta 1937
- ◆ Trg Marinotti 1937–38, gledališče in Drevored Villa
- ◆ Industrijski obrat – vidna industrijska arheologija
- ◆ Delavsko društvo 1938 – ohranjena notranja oprema iz tridesetih in štiridesetih let 20. stoletja (ogled notranjosti: pon.–sob. 08:00–14:00, pet. 08:00–20:00, zaprto ob nedeljah)

SLOVENIJA

Izola - Kodeksi iz štirinajstega stoletja in plemiška palača

Podestatova palača in Palača Besenghi degli Ughi, Izola

V Izoli najdemo dve pisani pričevanji o spominu na Danteja. Med letoma 1395 in 1400 je notar in sekretar Pietro Campenni iz Tropee ročno prepisal dva kodeksa Božanske komedije, opremljena s komentarji Benvenuta Rambaldija iz Imole. Kodeksa, hranjena v Parizu in Benetkah, sta plod temeljitega in natančnega dela. Vsaka stran je bila prepisana črka za črko, okrašena in vezana. Palača Besenghi degli Ughi pa priča o plemiških vezeh. Rodbina Ughi, ki jo Dante v šestnajstem spevu Raja uvršča med velike florentinske rodbine, je v Izoli našla novo slavo prek družine Besenghi. V 19. stoletju je bil Giuseppe Pasquale Besenghi degli Ughi eden najdejavnejših izobražencev v Istri. Od pripovedi o sodobni industrializaciji do srednjeveških kodeksov: pot prikazuje plastovitost literarnega spomina.

Lokacija: staro mestno jedro Izola, Slovenija

Urniki: staro mestno jedro je vedno dostopno | Palača Besenghi: zunanost si je možno ogledati kadarkoli

Vstopnina: brezplačno (staro mestno jedro in zunanost)

Dostopnost: staro mestno jedro je zaprto za promet in v celoti dostopno

Informacije: visitizola.com

Zanimivosti:

- ◆ Podestatova palača – sedež beneške uprave
- ◆ Zgodovina dveh kodeksov Pietra Campennija (v letih 1395 in 1398-1400)
- ◆ Palača Besenghi degli Ughi – plemiška arhitektura
- ◆ Povezava: Raj, šestnajsti spev, 88-90 (»*Videl sem Ughe...*«)
- ◆ Beneški krilati lev in Dantejeva ulica
- ◆ Srednjeveško mestno jedro, zaprto za promet

DIGITALNI VIRI

- ◆ Pro Torviscosa: protorviscosa.it
- ◆ Visit Izola: visitizola.com
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it
- ◆ Brezplačen avdio vodnik na spletni strani izi.TRAVEL: protorviscosa.it/turismo/territorio-torviscosa-citta-fabbrica-di-fondazione/

DODATNI NASVETI

ITALIJA

Literarne poti in kraji, Furlanija-Julijska krajina

- ◆ Moimacco: Vila De Claricini Dornpacher: <https://villadecclaricini.it/>
- ◆ Gemona del Friuli: Katedrala in Dantejev zvon: <https://visitgemona.com/feel/arte-e-cultura/duomo/>
- ◆ Casacco - Muzej Carla Sgrolona: <https://comune.cassacco.ud.it/it/vivere-il-comune-100375/luoghi-%20100376/museo-lcarlo-sgorlon-%20163044>
- ◆ Videm in Santa Maria la Longa – Kraji Giuseppe-ja Ungaretti: <https://www.lavitacattolica.it/santa-maria-la-longa-una-guida-sui-luoghi-vissuti-da-ungaretti/>
- ◆ Grad Colloredo di Monte Albano: Ippolito Nievo <https://consorziocastelli.it/icastelli/udine/colloredo>

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Ilirska Bistrica – Pot Dragotina Kette: <https://www.ilirska-bistrica.si/objava/967469>
- ◆ Sežana – Pot in hiša Srečka Kosovela: sezana.si/objava/301140
- ◆ Dutovlje – Spominska soba Borisa Pahorja: <https://www.visitkras.info/soba-borisa-pahorja>
- ◆ Velike Lašče – Hiša Levstika in Stritarja: <https://velikolaska.si/en/spominska-soba/>
- ◆ Nova Gorica – Ljubka Trail po sledih Ljubke Šorli: <https://www.go2025.eu/en/projects/the-ljubka-trail>
- ◆ Vrhnika – Spominska soba in Pot Ivana Cankarja: <https://visitvrhnika.si/>
- ◆ Ljubljana – Hiša Valentina Vodnika: <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/>

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Potovanje vzpostavlja dialog med dvema različnima načinoma ohranjanja kolektivnega spomina. Torviscosa je zgled, kako je književnost v 20. stoletju spremljala in pričala o industrijski preobrazbi Furlanije. Zvočni in slikovni vodiči nam danes odpirajo vrata v dediščino, ki bi sicer ostala skrita očem. Izola pa nas spominja, kako se je pred šeststo leti neki pisar odločil, da bo celotno Božansko komedijo ročno prepisal in tako znanje posredoval po najnaprednejši poti tistega časa – z rokopisom. Dve različni tehnologiji v službi pripovedovanja: na eni strani digitalni video posnetki, na drugi srednjeveški kodeks, okrašen z miniaturnimi. Združeni pa v skupnem cilju – povedati, kdo smo, od kod prihajamo in v kaj se spreminjamo.

ČEZMEJNA DANTEJEVA POT

IZ ORIAGA V IZOLO

Od Vic do Raja • Oriago • Benetke • Izola

Italija / Slovenija

Enodnevni izlet

Trajanje: 1 dan (8:00–17.30)**POTEK:** Oriago/Benetke (Italija) → Izola (Slovenija)**Razdalja:** skupaj približno 250 km (Oriago → Benetke → Izola)**Tema:** vse tri kantike: Vice (Oriago) → Pekel (Benetke) → Raj (Izola)

KRAJŠI OPIS POTI

Izjemno potovanje skozi tri stoletja Dantejeve zgodovine, ki povezuje Italijo in Slovenijo. Pot se začne v Oriagu (Mira, Benetke), kjer spominska plošča obuja spomin na umor Jacopa del Cassera leta 1298, ki ga je Dante ovekovečil v petem spevu Vic. Nato zavije v Benetke, mesto, ki ga v enaindvajsetem spevu Pekla Dante priključuje skozi slovito retorično primero beneškega Arsenala. Zaključi se v Izoli, kjer palača Besenghi degli Ughi priča o povezavah z rodbino iz Firenc, omenjeno v šestnajstem spevu Raja. Izola je tudi kraj, kjer sta bila na prehodu iz 14. v 15. stoletje (1395 in med leti 1398–1400) prepisana dva dragocena rokopisa Božanske komedije, ki ju danes hranijo v Parizu in Benetkah.

PROGRAM DNEVA

8:00 – Odhod proti Oriagu

8:30 – Vila Moro v Oriagu: spominska plošča z Dantejevim petim spevom Vic

10:30 – Kratek postanek pri beneškem Arsenalu (ogled zunanosti, po izbiri)

11:00 – Odhod proti Trstu in slovenski meji

13:00 – Kosilo po poti

13:30 – Prihod v Izolo (Slovenija)

14:30 – Palača Besenghi degli Ughi in staro mestno jedro

15:30 – Podestatova palača in zgodovina dveh prepisov Dantejevega dela

16:30 – Obisk pri italijanski skupnosti – Comunità Italiana Dante Alighieri

17:30 – Povratek v Italijo

ITALIJA

Vila Moro – Dantejeva spominska plošča z verzi iz Vic

Ulica Nazionale (Riviera del Brenta), Oriago, 30034 Mira (Benetke)

Lokacija: Ulica Nazionale, Oriago di Mira (Benetke), Riviera del Brenta

Urniki: zunanjo spominsko ploščo si je mogoče ogledati kadarkoli | notranjost stavbe je zasebna last

Vstopnina: brezplačno (zunanji ogled)

Dostopnost: popolna (vidno s ceste)

Informacije: riviera-brenta.it

Informacije: comune.mira.ve.it

Na pročelju vile Moro v Oriagu je spominska plošča z verzi iz petega speva Vic (79-84), ki pripovedujejo o umoru Jacopa del Cassera. Jacopo del Cassero je bil bolonjski podestà (tedanji najvišji predstavnik komune) in je leta 1298 skušal ubežati morilcem, ki jih je najel Azzo VIII. d'Este. Na begu proti Miri so ga ti v bližini Oriaga ujeli in umorili. Dante je to tragično zgodbo povzdignil v poezijo, Oriago pa se je s tem trajno zapisal v italijansko literarno dediščino.

Zanimivosti:

- ◆ Spominska plošča na pročelju z verzi iz petega speva Vic
- ◆ Beneška arhitektura vile iz 18. stoletja
- ◆ Lokacija ob kanalu Brente
- ◆ V okolici – druge beneške vile na rivieri kanala Brente

Arsenal v Benetkah – Pekel, enaindvajseti spev

Campo dell'Arsenale, Castello, Venezia

Lokacija: trg Campo dell'Arsenale, četrt Castello, Benetke

Urniki: ogled zunanosti je vedno na voljo

Vstopnina: brezplačno (ogled zunanosti)

Dostopnost: dostopno

Dante je na svojih poteh po Italiji v času izgnanstva obiskal Benetke. Močno ga je prevzel Arsenal, ladjedelnica, v kateri so Benečani gradili svojo izjemno floto. V enaindvajsetem spevu Pekla priključ podobo beneškega Arsenala, da bi orisal vrelo smolo, ki muči barantače, in s tem ustvari eno najnazornejših primer v Božanski komediji. Predviden je kratek postanek za ogled zunanosti tega kraja, ki je za vedno ovekovečen v literaturi.

SLOVENIJA

Palača Besenghi degli Ughi – Družina iz šestnajstega speva Raja

Staro mestno jedro Izola, Slovenija

Lokacija: staro mestno jedro Izola, Slovenija

Urniki: staro mestno jedro je vedno dostopno | Palača Besenghi: zunanost si je možno ogledati kadarkoli

Vstopnina: brezplačno (staro mestno jedro in zunanost)

Dostopnost: staro mestno jedro je zaprto za promet in v celoti dostopno

Informacije: visitizola.com

Palača Besenghi degli Ughi priča o povezavi med Izolo in Firencami prek plemiške družine, ki jo Dante omenja v šestnajstem spevu Raja: »Videl sem Ughe, Catelline, Grece, Filippe in Ormane, Alberiche, v zatonu že, meščane te sloveče« Giuseppe Pasquale Besenghi degli Ughi je bil eden najdejavnejših izobražencev v Istri v 19. stoletju. Palača ohranja spomin na to slavno rodbino.

Zanimivosti:

- ◆ Palača Besenghi degli Ughi – plemiška arhitektura
- ◆ Podestatova palača in beneški lev
- ◆ Dantejeva ulica (Via Dante)
- ◆ Srednjeveško mestno jedro, zaprto za promet
- ◆ Obisk pri italijanski skupnosti – Comunità degli Italiani Dante Alighieri
- ◆ Povezanost družine Ughi s Firencami

Dantejevi kodeksi iz Izole

Podestatova palača, staro mestno jedro Izole

Izola je eden redkih krajev ob Jadranu, ki se lahko pohvali s kar dvema lokalno prepisanima kodeksoma Božanske komedije. Notar in sekretar Pietro Campenni iz Tropee je med svojim bivanjem v Izoli, prepisal dva čudovita rokopisa tega dela, opremljena s komentarji Benvenuta Rambaldija iz Imole. Prepisa imata zapisani letnici 1395 in 1398–1400. Prepisa, danes hranjena v Parizu (Bibliothèque nationale, Ital. 77) in Benetkah (Marciana, It. IX, 692), pričata o živahni kulturni ravni srednjeveške Istre.

DODATNI NASVETI

Literarne poti in kraji, Benečija

- ◆ Treviso: Dantejev most in Cerkev Svetega Frančiška

Il progetto DANTE è co-finanziato dall'Unione europea nell'ambito del Programma Interreg VI-A Italia-Slovenia.
Projekt DANTE sofinancira Evropska unija v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija.

- ◆ Benetke: Rialto, Arsenal
- ◆ Padova: Dantejevo doprsje in tablica Palače Romanin – Jacur
- ◆ Kraji Carla Goldoni: <https://www.turismoletterario.com/autori/carlo-goldoni/>
- ◆ Kraji George Byron: <https://www.venetoinside.com/it/news-e-curiosita/sulle-tracce-di-lord-byron-a-venezia>
- ◆ Kraji Uga Foscolo: <https://www.palladianroutes.com/it/post/ugo-foscolo-poeta-euganeo>
- ◆ Kraji Henrija James: https://www.museodelcamminare.org/progetti/re_iter/james/james_en.html#intro2
- ◆ Kraji Thomas Mann: <https://www.venetoinside.com/it/news-e-curiosita/morte-a-venezia-allhotel-des-bains-al-lido>
- ◆ Giovannija Comisso v Trevisu: <https://www.trevisobellunosystem.com/news/tuHo-il-mondo-in-un-metro-quadro-la-casa-di-giovanni-comisso/>
- ◆ Goffredo Parise Hiša Muzej v Ponte di Piave: <http://www.trevisobellunosystem.com/news/la-casa-di-goffredo-parise-il-dono-dello-studio-il-valore-della-generosita/>
- ◆ Poti Andrea Zanzotto: <https://andreaanzotto.it/percorsi/>
- ◆ Ernest Hemingway na Piave: [Ernest Hemingway veneto d'adozione](http://www.ernesthemingwayveneto.it/)
- ◆ Ernest Hemingway in Giacomo Noventa: <https://www.laguerradihemingway.eu/>
- ◆ Ippolito Nievo (Fratta/Portogruaro in okolica): <https://venice-box.com/i-luoghi-degli-scrittori-un-tour-alla-scoperta-di-ippolito-nievo/>

Literarne poti in kraji, Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Trst – Pot Fulvia Tomizze: https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-tomizza/#pll_switcher
- ◆ Trst – Pot Itala Sceva: <https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-svevo/>
- ◆ Trst – Pot Umberta Saba: <https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-saba/>
- ◆ Trst – Pot Jamesa Joyce: <https://itinerari.comune.trieste.it/letterari/la-trieste-di-joyce/>
- ◆ Trst – Pot Piccolominija: <https://tristemetro.eu/itinerari/itinerario/66/itinerario-piccolomini>
- ◆ Trst – Pot Sir Richard Burton: <https://tristemetro.eu/itinerari/itinerario/64/itinerario-sir-richard-burton;>
- ◆ Trst – Pot Scipia Slataper: <https://tristemetro.eu/itinerari/itinerario/60/itinerario-scipio-slataper>
- ◆ Gabriele D'Annunzio – Kip, Devinski grad, Štivan, Bazilika v Akvileji, Červinjan
- ◆ Gradež – Kraj Biagia Marin: [youtube](https://www.youtube.com/watch?v=2jBpc6seAN4)
- ◆ Lignano in Marano: Ernest hemingway: <https://www.youtube.com/watch?v=2jBpc6seAN4>
- ◆ Gorica: Pot Carla Michelstaedter: <https://letsgo.gorizia.it/percorso/carlo-michelstaedter-e-la-comunita-ebraica-di-gorizia/>
- ◆ Gorica - Rojstna hiša Graziadia Isaie Ascoli: <https://letsgo.gorizia.it/punto-di-interesse/casa-di-graziadio-isaia-ascoli/>
- ◆ Enrico Galiano – Val Tramontina: [hCps://youtu.be/eXZx3Vlfzs0](https://youtu.be/eXZx3Vlfzs0)
- ◆ Mauro Corona – Erto in Valcellina: [hCps://youtu.be/DxYwrNDFQpl](https://youtu.be/DxYwrNDFQpl)
- ◆ Tullio Avoledo – Valvasone : [hCps://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88](https://www.youtube.com/watch?v=SbUt2tBmT88)

- ◆ Oče David Maria Turollo – Rojstna hiša v Sedeglianu: centrostuditurollo.it/la-casa-natale/
- ◆ Literarni park Ippolito Nievo Cordovado (PN) – Nievejeve izpovedi in svoja območja San martino al tagliamento in Gorizzo

Zgodovinska in identitetna območja, Benečija

- ◆ Rimski most v mestu Ceggia: <https://www.visitveneziaorientale.com/it/ponte-romano-di-ceggia/>
- ◆ Muzej »Museo della Bonifica« v San Donà di Piave: <https://www.museicivici.sandonadipiave.net/museo>
- ◆ Muzejska mreža v Portogruaru

Parki in rečni sistemi, Benečija in Furlanija-Juljska krajina

- ◆ Reka Piave: Consorzio BIM: <https://www.consorziobim.com/>
- ◆ Park Sile: <https://www.parcosile.it/>
- ◆ Reki Lemene in Tagliamento - čezmejna naravna pot

Festivali in prireditve, Benečija

- ◆ »Carnevale dei Ragazzi« (Pust za mlade) v mestu Ceggia: <https://www.carnevalediceggia.it/>
- ◆ Si Viaggiare – Festival popotniške literature v mestu Ceggia: <https://www.festivaletteraturadiviaggio.it/>
- ◆ »PortoImmaginario« v Portogruaru: <https://www.facebook.com/portoimmaginario>
- ◆ Reitia-Festival Ambienta v San Donà di Piave: <https://www.reitiafestival.it/>
- ◆ »CartaCarbone« Festival v Trevisu: <https://cartacarbonfestival.it/>
- ◆ »Equilibri« – Beneški knjižni sejem: <https://equilibrifiera.it/>
- ◆ »Incroci di Civiltà« – Univerza Ca' Foscari (Benetke): <https://www.unive.it/web/it/5461/home>
- ◆ Mestre Book Fest – Mestre (Benetke): <https://mestrebookfest.it/>

SLOVENIJA

Literarne poti in kraji

- ◆ Ilirska Bistrica – Pot Dragotina Kette: <https://www.ilirska-bistrica.si/objava/967469>
- ◆ Sežana – Pot in hiša Srečka Kosovela: sezana.si/objava/301140
- ◆ Dutovlje – Spominska soba Borisa Pahorja: <https://www.visitkras.info/soba-borisa-pahorja>
- ◆ Velike Lašče – Hiša Levstika in Stritarja: <https://velikolaska.si/en/spominska-soba/>
- ◆ Nova Gorica – Ljubka Trail po sledih Ljubke Šorli: <https://www.go2025.eu/en/projects/the-ljubka-trail>
- ◆ Vrhnika – Spominska soba in Pot Ivana Cankarja: <https://visitvrhnika.si/>

- ◆ Ljubljana – Hiša Valentina Vodnika: <https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/>
- ◆ Kobarid: Rojstna hiša Simona Gregoričiča: <https://tol-muzej.si/>
- ◆ Sešana: Spominska soba Srečka Kosovela: <https://www.visitkras.info/>
- ◆ Kranj: Rojstna hiša Franceta Prešerna: <https://visitzirovnica.si/france-preseren/>
- ◆ Škofja Loka – Grad Ivana Tavčar: <https://www.poljanskadolina.com/sl/>

DIGITALNI VIRI

- ◆ Visit Izola: visitizola.com
- ◆ Riviera del Brenta: riviera-brenta.it
- ◆ Podcast SicCome Dante: siccomedante.it

VREDNOST ČEZMEJNE IZKUŠNJE

Potovanje se dotakne vseh treh delov Božanske komedije: Vic v Oriagu, Pekla v Benetkah in Raja v Izoli. Od kraja resničnega umora, ovekovečenega v Vicah, prek Arsenala, priklicanega v Peklu, pa vse do florentinske rodbine, omenjene v Raju – pot sledi razpletu Komedije skozi resnično geografijo. Zaključek v Izoli, kjer je srednjeveški notar in sekretar ročno prepisal celotno delo, nas spominja, da je Božanska komedija do nas prišla tudi po zaslugi »potrpežljivih rok«, ki so bile dejavne na obmejnih območjih.